XXX. Nemzetközi Magyar Matematikaverseny

Nagyvárad, 2024. április 24–28.

IX. osztály

1. feladat (10 pont)**.** Legyen E az $ABCD$ téglalap AB oldalának egy belső pontja és $\{F\} = AC \cap DE$. Ha az AFD háromszög területe $5\,\text{cm}^2$, az AFE háromszögé pedig $4\,\text{cm}^2$, számítsd ki az $EBCF$ négyszög területét!

Angyal Andor, Szabadka

Első megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Tekintsük a mellékelt ábrát.

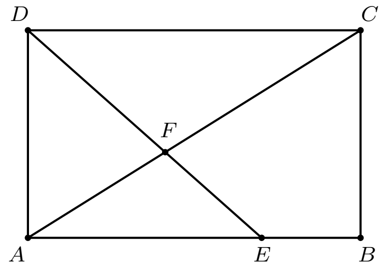

Mivel az AFE és AFD háromszögek AF oldala közös, valamint az FE, illetve az FD oldalai egy egyenesen vannak, ezért

$$\frac{FE}{FD} = \frac{T_{AFE}}{T_{AFD}} = \frac{4}{5}.$$ **(3 pont)**

Másrészt, mivel az AFE és CFD háromszögek AE, illetve CD oldalai párhuzamosak egymással, ezért a két háromszög hasonló. Innen következik, hogy

$$\frac{T_{AFE}}{T_{CFD}} = \left(\frac{FE}{FD}\right)^2 = \frac{16}{25},$$

vagyis $T_{CFD} = \frac{25}{4}\,\text{cm}^2$. **(3 pont)**
Végül, mivel az $ABCD$ téglalapban AC átló, ezért $T_{ACD} = T_{ACB}$, vagyis

$$T_{AFD} + T_{CDF} = T_{AFE} + T_{EBCF}.$$

A fentiek alapján

$$T_{EBCF} = T_{AFD} + T_{CDF} - T_{AFE} = 5\,\text{cm}^2 + \frac{25}{4}\,\text{cm}^2 - 4\,\text{cm}^2 = \frac{29}{4}\,\text{cm}^2.$$ **(3 pont)**

■

Második megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Tekintsük a mellékelt ábrát.

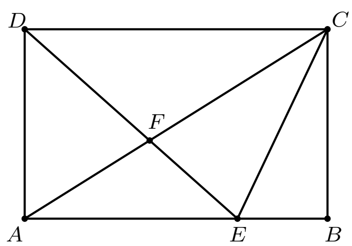

Az $AECD$ trapézban az ADE és ACE háromszögek területe megegyezik (közös az AE alap és ugyanakkora a magasság). Innen következik, hogy

$$5\,\mathrm{cm}^2 = T_{AFD} = T_{AED} - T_{AEF} = T_{ACE} - T_{AEF} = T_{EFC}. \qquad \textbf{(3 pont)}$$

Ugyanakkor,

$$\frac{T_{AFD}}{T_{FDC}} = \frac{AF}{FC} = \frac{T_{AFE}}{T_{EFC}},$$

ahonnan következik, hogy

$$T_{FDC} = \frac{T_{AFD} \cdot T_{EFC}}{T_{AFE}} = \frac{25}{4}\,\mathrm{cm}^2. \qquad \textbf{(3 pont)}$$

Az $ABCD$ téglalapban AC átló, ezért $T_{ACD} = T_{ACB}$. Az előbbi összefüggések alapján

$$T_{EBCF} = T_{AFD} + T_{FDC} - T_{AFE} = 5\,\mathrm{cm}^2 + \frac{25}{4}\,\mathrm{cm}^2 - 4\,\mathrm{cm}^2 = \frac{29}{4}\,\mathrm{cm}^2. \qquad \textbf{(3 pont)}$$

■

2. feladat (10 pont)**.** Legyen $\mathbb{N} = \{0, 1, 2, \dots\}$ a természetes számok halmaza. Bizonyítsd be, hogy

a) a $\{6^x + 6^y \mid x, y \in \mathbb{N}, x \neq y\}$ halmaz egyetlen eleme sem négyzetszám;

b) a $\{3^x + 3^y \mid x, y \in \mathbb{N}, x \neq y\}$ halmazban végtelen sok négyzetszám található!

dr. Kántor Sándor, Debrecen

Megoldás. Hivatalból **(1 pont)**

a) Ha $x \in \mathbb{N}$, akkor a 6^x kifejezés utolsó számjegye 1 vagy 6.
Ez alapján, ha $x, y \in \mathbb{N}$, akkor a $6^x + 6^y$ kifejezés utolsó számjegye 2 vagy 7. **(2 pont)**
Egy négyzetszám utolsó számjegye csak 0, 1, 4, 5, 6 vagy 9 lehet, ezért a megadott halmaz egyetlen eleme sem lehet négyzetszám. **(2 pont)**

b) Legyen $x, y \in \mathbb{N}$ úgy, hogy $x \neq y$. Az általánosság megszorítása nélkül feltételezhetjük, hogy $x > y$. Ekkor

$$3^x + 3^y = 3^y(3^{x-y} + 1).$$

Ha $3^{x-y} + 1$ négyzetszám és y páros, akkor a fenti kifejezés szintén négyzetszám. **(2 pont)**
Vegyük észre, hogy $3^1 + 3^0 = 4$ négyzetszám. **(1 pont)**
Az előbbiek alapján minden $k \in \mathbb{N}$ esetén, az $y = 2k$ és $x = 2k+1$ választással a $3^x + 3^y$ négyzetszám, tehát a megadott halmaz végtelen sok négyzetszámot tartalmaz. **(2 pont)**

■

3. feladat (10 pont)**.** Hány olyan (x, y) pozitív egészekből alkotott számpár létezik, amelyek esetén

$$xy - x - y^3 = 2024?$$

Péics Hajnalka, Szabadka

Megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
A megadott egyenleten a következő ekvivalens átalakításokat végezhetjük el:

$$\begin{aligned} xy - x - y^3 &= 2024, \\ x(y-1) - (y^3 - 1) &= 2025, \\ (x - y^2 - y - 1)(y - 1) &= 2025, \end{aligned} \qquad \textbf{(2 pont)}$$

ahonnan következik, hogy $(y-1) \mid 2025$. **(1 pont)**
Mivel $2025 = 3^4 \cdot 5^2$, ezért a 2025 pozitív osztóinak száma $(4+1)\cdot(2+1) = 15$. **(2 pont)**
Mivel $y > 0$, ezért az $(y-1) \mid 2025$ oszthatóság csak akkor teljesülhet, ha $y-1>0$. Ezért az $y-1$ és az y is 15 lehetséges értéket vehet fel. **(2 pont)**
Ugyanakkor, ebben az esetben minden $y > 0$ esetén

$$x = y^2 + y + 1 + \frac{2025}{y-1} > 0.$$

Emiatt 15 darab pozitív egészekből alkotott (x, y) számpár teljesíti a megadott egyenlet. **(2 pont)**

■

4. feladat (10 pont)**.** Egy osztályban a tanulók felváltva pozitív egész számokat mondanak. A szabály az, hogy mindig n-nel nagyobb számot kell mondani, mint a legutoljára elhangzott szám, ahol $n > 0$ egy rögzített természetes szám. Eddig összesen 10 szám hangzott el, amelyek között pontosan egy összetett van, ez pedig a 35. Melyik szám hangozhat el tizenegyediknek?

Barta-Zágoni Csongor, Marosvásárhely

Megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Az a szám, ami a 35-ös után ötödiknek hangzana el a $35 + 5n = 5(7+n)$, ami biztosan osztható 5-tel. Emiatt a 35-ös legalább hatodiknak hangzik el a tíz szám közül. **(3 pont)**
Másrészt, a 35-ös előtti ötödik szám, ami a $35 - 5n$, szintén osztható 5-tel. Mivel ez a szám nem lehet összetett, ezért pontosan 5 kell, hogy legyen. **(3 pont)**
Innen kapjuk, hogy $35 - 5n = 5$, vagyis $n = 6$. A tíz elhangzott szám rendre a következő:

$$5,\ 11,\ 17,\ 23,\ 29,\ 35,\ 41,\ 47,\ 53,\ 59,$$

amelyek valóban teljesítik a feladat feltételeit. A tizenegyediknek elhangzó szám tehát a 65 lesz. **(3 pont)**

■

5. feladat (10 pont)**.** Az ABC háromszögben az A csúcsnál $40°$-os, a B csúcsnál $20°$-os szög van. A háromszög C csúcsából induló belső szögfelező tartóegyenesén felveszünk egy D pontot, amelyre $AD = AB$. Mekkorák lehetnek az ABD háromszög szögei?

Katz Sándor, Bonyhád

Első megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Tekintsük a mellékelt ábrát. A feladatban megszerkesztett D pontnak két lehetséges helyzete van, ezeket az ábrán D, illetve D' pontokkal jelöltük.

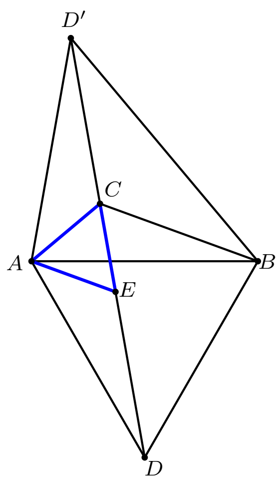

Legyen $E \in DD'$ úgy, hogy $CE = CA$. Mivel az ACE háromszög C szöge $60°$-os, ezért az ACE háromszög egyenlő oldalú. **(3 pont)**
Egyrészt, mivel $AB = AD$, $AC = AE$, valamint az ACB és az AED szögek $120°$-osak, ezért az ACB és az AED háromszögek egybevágóak. Ezek alapján a DAE szög $40°$-os, a DAB szög pedig $60°$-os. Mivel $AB = AD$, következik, hogy az ADB háromszög egyenlő oldalú, tehát minden szöge $60°$-os. **(3 pont)**
Másrészt, mivel $AB = AD'$, valamint az ACB és az ACD' szögek $120°$-osak, ezért az ACB és az ACD' háromszögek egybevágóak. Emiatt a $D'AC$ szög $40°$-os, a $D'AB$ szög pedig $80°$-os. Mivel $AB = AD'$, ezért az $AD'B$ és az ABD' szög is $50°$-os. **(3 pont)**

■

Második megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Vegyül fel az A középpontú AB sugarú kört. A feladatban megszerkesztett D pontnak két lehetséges helyzete van, ezek a C szög szögfelezőjének, illetve az előbb felvett körnek a metszéspontjai, amelyeket a mellékelt ábrán D, illetve D' pontokkal jelöltünk.

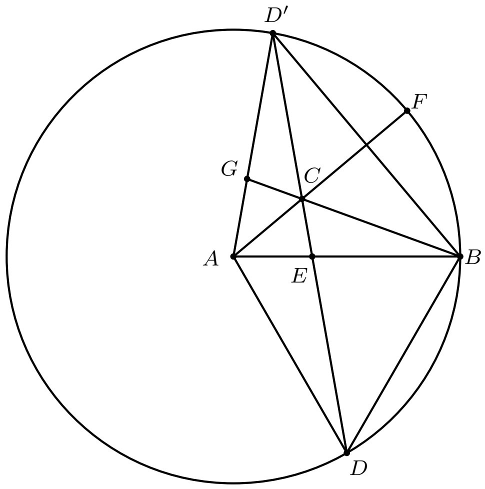

Legyen a C szög szögfelezőjének az AB oldallal vett metszéspontja E. Hosszabbítsuk meg az AC szakaszt a C ponton túl amíg az elmetszi a kört, az így kapott metszéspontot jelölje F. Végül legyen a BC és az AD' metszéspontja G. Ekkor az ACE, ECB, BCF, FCD', $D'CG$ és GCA szögek mindegyike $60°$. **(3 pont)**
Ezek alapján az ACB és az ACD' háromszögekben az AC oldal közös, $AB = AD'$, valamint az ACB, illetve az ACD' szögek mértéke $120°$, tehát a két háromszög egybevágó. Innen következik, hogy a $D'AB$ szög a CAB szög duplája, vagyis $80°$. Mivel $AB = AD'$ ezért az ABD' és $AD'B$ szög is $50°$-os. **(3 pont)**
Másrészt, az ACD' háromszögben a $D'AC$ szög $40°$, az ACD' szög $120°$, így a $CD'A$ szög $20°$. Mivel az ADD' háromszög egyenlő szárú, ezért az ADE szög is $20°$-os. Az EDB szög mértéke megegyezik a BD' körív mértékének felével, vagyis a $D'AB$ szög mértékének felével, ami $40°$. Innen következik, hogy az ADB szög $60°$-os. Mivel az ABD háromszög egyenlő szárú, ezért az BAD és az ABD szög is $60°$-os. **(3 pont)**

■

Megjegyzés. Mindkét megoldásban a negyedik egybevágósági esetet használtuk: Két háromszög egybevágó, ha van két egyenlő hosszú oldaluk és a nagyobbik oldallal szemben lévő szög is egyenlő.

Harmadik megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Először vizsgáljuk azt az eset, amikor a D, illetve a C pont az AB egyenes különböző oldalán helyezkedik el. Ehhez tekintsük a mellékelt ábrát.

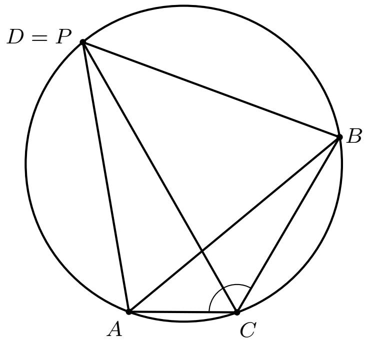

Legyen az ABC háromszög köré írt körének és a C csúcs belső szögfelezőjének metszéspontja P. Egyrészt, mivel az ACP és BCP kerületi szögek egyenlők, ezért az hozzájuk tartózó PA és PB húrok is egyenlő hosszúságúak. Másrészt, mivel az APB és ACD egymással szemben fekvő kerületi szögek, ezért kiegészítő szögek, vagyis az APB szög mértéke $180° - 120° = 60°$. Ezek alapján a PAB háromszög egyenlő oldalú, ahonnan $PA = AB$.
Mivel a feladatban szereplő D pont a C szög belső szögfelezőjének azon pontja, amelyre $AD = AB$, ezért $P = D$. Tehát az ABD háromszög szögei 60°-osak. **(4,5 pont)**
Most vizsgáljuk azt az eset, amikor a D, illetve a C pont az AB egyenes ugyanazon oldalán helyezkedik el és tekintsük a mellékelt ábrát.

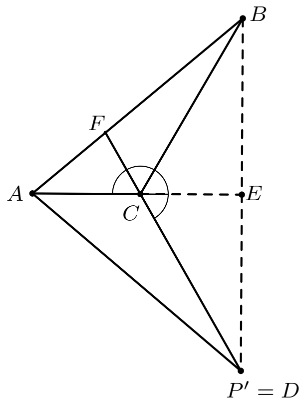

Legyen P' a B pontnak az AC egyenesre vonatkozó tükörképe, E az AC, illetve BP' egyenesek metszéspontja, valamint F az ACB belső szögfelezőjének és az AB egyenesnek a metszéspontja. Mivel az ACB szög 120°-os és CF szögfelező ezért az ACF és a BCF szög is 60°-os. A tükrözés miatt ACP' szintén 120°-os, vagyis a P' pont az ACB szög szögfelezőjének tartóegyenesén van. Szintén a tükrözés miatt $AP' = AB$.
A feladatban szereplő D pont a C szögfelezőjének azon pontja, amelyre $AD = AB$, ezért $P' = D$, valamint az ABD háromszög szögei rendre 80°, 50° és 50°. **(4,5 pont)**
■

6. feladat (10 pont)**.** Legfeljebb hány bástyát lehet feltenni egy $3n \times 3n$ egységnégyzetből álló négyzet alakú táblára úgy, hogy bármely bástya legfeljebb egy másikkal legyen ütésben? (Két bástya akkor van ütésben, ha ugyanabban a sorban vagy oszlopban helyezkednek el.)

Béres Zoltán, Palics

Megoldás. Hivatalból **(1 pont)**
Tételezzük fel, hogy felraktunk a táblára néhány bástyát a feladat feltételeinek megfelelően.
Észrevehetjük, hogy ha egy bástya ütésben van egy másikkal, akkor a másik is ütésben van az elsővel. Mivel minden bástya legfeljebb egy másikkal lehet ütésben, ezért a táblán lehetnek ütésben

álló bástyapárok, illetve olyan bástyák, akik nincsnek ütésben. Legyen $2x$ az ütésben álló bástyák száma, illetve y azoknak a bástyáknak a száma, amelyek nincsenek ütésben.
Nevezzünk *vonalnak* egy sort vagy oszlopot. Egy ütésben álló bástyapár három vonalat, egy ütésben nem álló bástya két vonalat foglal el (az elfoglalt vonalon biztosan nem található más bástya).

(**3 pont**)

A bástyák által elfoglalt vonalak számára teljesül, hogy

$$3x + 2y \leq 6n.$$

Ez alapján a bástyák lehetséges számára teljesül, hogy

$$2x + y \leq \frac{6x}{3} + \frac{4y}{3} = \frac{2(3x + 2y)}{3} \leq \frac{2 \cdot 6n}{3} = 4n,$$

vagyis legfeljebb $4n$ bástya helyezhető el a sakktáblán. (**3 pont**)
A $4n$ darab bástya valóban elhelyezhető. Az alábbi ábrán szemléltetünk egy lehetséges elrendezést $n = 3$ esetén, ami tetszőleges n természetes számra kiterjeszthető.

B	B							
		B						
		B						
			B	B				
					B			
					B			
						B	B	
								B
								B

(**3 pont**)

$\blacksquare$